

Enintään 6 tehtävään saa vastata. Tehtävät arvostellaan pistein 0–6, paitsi muita vaativimmat, +:lla merkityt jokeritehtävät, jotka arvostellaan pistein 0–9. Moniosaisissa, esimerkiksi a-, b- ja c-kohdan sisältävissä tehtävissä voidaan erikseen ilmoittaa eri alakohtien enimmäispistemäärät.

1. Elämänhallinta on osa hyvää elämää.
  - a) Mitä elämänhallinnan keinoja on olemassa?
  - b) Onko elämänhallinnan päämäärä onnellisuus vai menestys?
2. Maailmankuvia ja tiedon lähteitä on mahdollista arvioida sekä järki- että tunneperäisesti. Yhteiskunnallinen todellisuus, sen historia ja politiikka saattavat vääristää tietoa. Anna esimerkkejä ja pohdi maailmankuvien ja tiedon lähteiden pätevyyden arviointia.
3. Hyvän maailmankansalaisen elämäntapa on kestävä. Mitä tällä väitteellä tarkoitetaan? Onko väite pätevä? Voit käyttää alla olevaa sitaattia.

”Me huomioimme velvollisuutemme huolehtia koko ihmiskunnasta mukaan lukien tulevat sukupolvet ja riippuvuutemme luonnosta ja vastuamme siitä.”

Brysselin julistus 25.3.2007

4. Rasismilla on länsimaissa pitkä historia. Kuvaile rasismin historian pääpiirteitä ja pohdi, mistä rasismi johtuu. Mikä on mielestäsi rasismin tulevaisuus?
5. Vertaa vähintään kahta käsitystä siitä, mitä ihmiselle tapahtuu hänen kuolemansa jälkeen. Voit käyttää alla olevaa sitaattia.

”Jeesus sanoi: ’Tulee aika, jolloin kaikki, jotka lepäävät haudoissaan, kuulevat hänen äänensä. He nousevat haudoistaan – hyvää tehneet elämän ylösnousemukseen, paha tehneet tuomion ylösnousemukseen.’”

Uusi testamentti, Joh. 5:28,29

6. Miten nykyihminen ilmaisee omaa identiteettiään?

Kuvat: ylhäältä alkaen vasemmalta oikealle:
 Tykografi 2006, www.chato.cl/.../tn/Punk%20Gothico.JPG.html,
http://soiland.no/gallery/d/3512-2/andrev_nerd.jpg, Tykografi 2006,
www.liter.kz/files/Skinhead-s.jpg

7. Mikä erottaa aidon tieteen näennäistieteistä? Anna esimerkkejä näennäistieteistä.

"Olen joskus leikitellyt sillä ajatuksella, että voisin perustaa aivan uuden astrologiaa muistuttavan ennustamisjärjestelmän, jonka lähtökohtana olisivat Helsingin kaupungin raitiovaunujen liikkeet. Järjestelmää voisimme kutsua raitiovaunulogiaksi tai sporalogiaksi."

Nils Mustelin, Sporalogiasta. Teoksessa *Kaikki virtaa* (2006)

8. Kulttuuri on merkityksiin perustuvaa inhimillistä toimintaa. Pohdi, mitä tällä tarkoitetaan. Onko mahdollista puhua eläinyhteisöjen kulttuurista?
- +9. Erottelemme eläimiä lemmikki-, hyöty- ja villieläimiin. Puhumme haitta-, tuho- ja vahinkoeläimistä; pelkäämme petoeläimiä ja rakastamme lemmikkejämme. Mihin tällainen erottelu mielestäsi perustuu? Saavatko tällaiset erottelut vaikuttaa suhtautumiseemme luontoon? Onko kaikilla eläinlajeilla samat oikeudet?

"Tutkimusten perusteella nisäkkäiden älykkyyssjärjestys on seuraava: kädelliset simpanssien johdolla, valaat ja delfiinit, koira, kissa, karhut, leijona, tiikeri, susi, norsut ja hevonen. (...) Nerojen joukkoon kelpuutetuista nisäkkäistä karhu, leijona ja tiikeri eivät ole yrityksistä huolimatta kesyyntyneet."

Antero Järvinen, Helsingin Sanomat, Vieraskynä 21.6.2004

- +10. Suomen Yleisradio määräsi soittokieltoon taiteilija M. A. Nummisen levytyksiä. Millä ehdoilla tällaisia kieltoja voidaan pitää sensuurina? Mitä muita esimerkkejä tunnet taiteen maailmasta? Millaiset perusteet taiteen esityskiellolle ovat mielestäsi päteviä?

Alla oleva M. A. Nummisen *Naiseni kanssa eduskuntatalon puistossa* on alun perin levytetty tangona vuonna 1966. Yleisradion silloinen ohjelmanevosto määräsi laulun soittokieltoon kuudeksi vuodeksi "eduskunnan vastaisena ja alkoholimyönteisenä". (www.rockadillo.fi/didi.htm)

NAISENI KANSSA EDUSKUNTATALON PUISTOSSA

Istuin naiseni kanssa eduskuntatalon puistossa.
 Me katselimme kuinka kansanedustajat kulkivat ohitsemme.
 Oikeistolaiset käyttivät polun oikeata laitaa.
 Naiseni sanoi: "Anna minulle lisää mietoa valkoviiniä."
 Minä annoin.
 Itse asiassa kumpikin hieman maistelimme.
 Sitten virkoin: Nyt haluan pidellä sinua.
 Hän suostui.
 Julkisella paikalla emme tietenkään menneet liian pitkälle.

Kerran istuimme jälleen eduskuntatalon puistossa.
 Me katselimme kuinka kansanedustajat kulkivat ohitsemme.
 Vasemmistolaiset käyttivät polun vasenta laitaa.
 Naiseni sanoi: "Anna minulle lisää mietoa punaviiniä."
 Minä annoin.
 Itse asiassa kumpikin hieman maistelimme.
 Sitten virkoin: Nyt haluan pidellä sinua.
 Hän suostui.
 Julkisella paikalla emme tietenkään menneet liian pitkälle.
 ei liian pitkälle, ei liian pitkälle